

Demissionair Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
H.M. De Jonge
Demissionair Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
S.A.M. Kaag

30 april 2021
JK/MVE/2021.273

Betreft: Versterking overkoepelende Europese gezondheidsstrategie en samenwerking bij de bestrijding van infectieziekten met pandemische dreiging

Zeer geachte ministers De Jonge en Kaag,

Met deze brief pleiten de Koepel Gepensioneerden, KBO-Brabant, FASv en NOOM voor een overkoepelende Europese gezondheidsstrategie ter bestrijding van infectieziekten met een pandemische dreiging, met daarbij voortdurende aandacht voor planvorming en logistieke voorbereiding. De Europese Unie moet een nog actievere rol spelen bij de signalering en bestrijding van infectieziekten, zoals vastgelegd in de International Health Regulations van de Wereld Gezondheidsorganisatie, met nadrukkelijke aandacht voor de globale dimensie, omdat infectieziekten per definitie grensoverschrijdend zijn. Voor de Nederlandse situatie is tevens een integrale aanpak van gezondheidszorg en gezondheidsbescherming met interdepartementale synergie cruciaal.

De wereldwijde uitbraak en verspreiding van het coronavirus dwong onder andere de Europese lidstaten, waaronder Nederland, tot het nemen van grootschalige maatregelen. Volksgezondheid is in eerste instantie een zaak van de lidstaten en geen Europese bevoegdheid. We hebben dan ook feitelijk kunnen zien dat elk land handelt naar eigen goeddunken.

Het is overigens verheugend om te constateren dat de Europese Commissie, zonder concrete bevoegdheden, met de coördinatie van een gezamenlijke Europese respons de gezondheidsstelsels van de EU-lidstaten ondersteunt en maatregelen heeft genomen om de sociaaleconomische gevolgen van de corona-pandemie in de Europese Unie op te vangen. We hebben ook Europese solidariteit kunnen zien bij de opvang van ic-patiënten in andere lidstaten en bij de repatriëring van gestrande reizigers.

Het is aannemelijk dat we rekening moeten houden met de opkomst en verspreiding van nieuwe varianten van het coronavirus, zoals reeds het geval is met bijvoorbeeld de Braziliaanse, Britse, Indiase en Zuid-Afrikaanse varianten. Doordat in veel arme landen nauwelijks coronavaccins voorhanden zijn is het waarschijnlijk dat een resistente variant van het virus zal ontstaan.

Zorgen over infectieziekten met pandemische dreiging anders dan corona zijn zonder meer reëel. Toegenomen globalisering, effecten van klimaatverandering, groei van de

wereldbevolking, verstoring van ecosystemen met oversprong van ziekteverwekkers van dieren naar mensen en de intensieve veehouderij dragen hieraan bij.

De Nederlandse regering heeft sinds de Ebola-uitbraak in West-Afrika in 2014 in drie opeenvolgende adviezen de raad gekregen de kennis en kunde over pandemieën te bundelen en internationale samenwerking te zoeken: het betreft een eigen evaluatie van MinBuZA (2016), het rapport van Instituut Clingendael (2017) en het rapport Global Health NL (2018). Instituut Clingendael spreekt van een "lappendeken" aan beleid, waarin een 'coherente strategie ontbreekt'. Het is 'lukraak', en 'kneedbaar' onder invloed van de modes van de dag. Een gezamenlijk Europees beleid ontbreekt. In 2017 antwoordden de toenmalige minister van Buitenlandse Handel en ontwikkelingssamenwerking en die van Volksgezondheid geen meerwaarde te zien in een overkoepelende gezondheidsstrategie. In 2018 verwees de thans demissionaire minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in een kamerbrief naar het letterlijke antwoord van haar voorgangster. Inmiddels zijn er weliswaar positieve veranderingen doorgevoerd, maar een noodzakelijk geacht overkoepelend beleid met dito bevoegdheden ontbreekt.

Wil Nederland naar de toekomst toe voorbereid zijn op infectieziekten met pandemische dreiging, dan volstaat het niet om het eigen huis op orde te hebben. Nederland kan niet zonder een overkoepelende Europese gezondheidsstrategie en een gezamenlijke respons. Wij zijn van mening dat Nederland de ambitie moet hebben om de bevoegdheden van de Europese Commissie te versterken, zodat in samenhang invulling kan worden gegeven aan noodzakelijke maatregelen op medisch terrein (preventie, aanbestedingen, hulpmaatregelen en prognoses), mobiliteit (van vervoer tot reisadvies en Schengen-gerelateerde zaken) en economie (toerisme, vervoer en handel, waardeketens en macro-economie).

De EU kan in internationaal verband een nog nadrukkelijker rol spelen bij het mondiaal indammen van infectieziekten met pandemische dreiging. Een mooi voorbeeld is humanitaire hulp door de bijdrage aan COVAX, een wereldwijde alliantie die er voor moet zorgen dat veilige en doeltreffende vaccins beschikbaar zijn voor iedereen.

Samenvattend pleiten wij voor een overkoepelende Europese gezondheidsstrategie en samenwerking bij de bestrijding van infectieziekten met pandemische dreiging. Nederland moet in overleg met de EU lidstaten de ambitie hebben om de Europese Commissie hiertoe de bevoegdheid te geven. Het is de EU die op mondiaal niveau een rol kan spelen bij het indammen van infectieziekten met pandemische dreiging.

Met vriendelijke groet,

Namens Koepel Gepensioneerden, KBO-Brabant, FASv en NOOM

John Kerstens
Voorzitter Koepel Gepensioneerden